Archive of SID.ir

Legal Framework and International Efforts in Combating Digital Currency Crimes: An International Instruments Approach

Mohadeseh Ghavamipour Sereshkeh
PhD Student in Criminal Law and Criminology, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran (Corresponding author)
Email: mohadesehghavamipour@gmail.com

Amirreza Mahmoudi
Assistant Professor, Department of Law, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran
Email: amirreza.mahmodi@gmail.com

Journal of Research and Development in Criminal Law and Criminology

Iranian Law and Legal Research Institute

Vol. 1 | No. 1 | Spring and Summer 2024
(Original Article)

www.jclc.illrc.ac.ir

DOI:
10.22034/jclc.2024.718662

Abstract

With the proliferation of cryptocurrencies, new opportunities have emerged for committing financial crimes, including money laundering, terrorist financing, and other illegal activities. The unique features of these currencies—such as anonymity, decentralization, and transnationality—have posed significant challenges to traditional legal and regulatory systems. This article provides a comprehensive review of legal frameworks and international efforts to address these crimes, emphasizing the pivotal role of international documents such as the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (Merida Convention), Financial Action Task Force (FATF) standards, and Group of 20 (G20) recommendations in regulating and mitigating the risks associated with digital currencies.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

The present research employs a descriptive-analytical method to evaluate these frameworks and demonstrates that the Merida Convention, by establishing legal foundations to combat organized crimes and criminalizing money laundering, alongside the FATF, by developing specific standards and guidelines for preventing money laundering and terrorist financing, and the G20, by promoting regulatory recommendations and risk management related to digital currencies, have collectively contributed to fostering international coordination and cooperation in combating these crimes.

The findings of this research indicate that, in order to effectively address emerging crimes related to digital currencies, it is essential to utilize existing frameworks while also fostering transnational cooperation and continuously updating laws and regulations. This article underscores the necessity of developing regulatory and legal frameworks at the global level, strengthening international cooperation, and enhancing supervisory capabilities through the application of new technologies such as artificial intelligence and data analysis to combat digital currency crimes.

***Keywords**: Crime, Digital Currency, International Instruments, Merida Convention, G20, Financial Action Task Force (FATF).*

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

چارچوب حقوقی و تلاش‌های بین‌المللی در مبارزه با جرائم ارزهای دیجیتال: رویکرد اسناد بین المللی

محدثه قوامی‌پور سرشکه
دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی،واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران (نویسنده مسئول)
Email: mohadesehghavamipour@gmail.com

امیررضا محمودی
استادیار گروه حقوق،واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران
Email: amirreza.mahmodi@gmail.com

دوفصلنامه تحقیق و توسعه در حقوق کیفری و جرم‌شناسی
پژوهشکده حقوق و قانون ایران

دوره ۱| شماره ۱| بهار و تابستان ۱۴۰۳
(مقاله پژوهشی)

www.jclc.illrc.ac.ir

DOI:
10.22034/jclc.2024.718662

چکیده

با گسترش ارزهای دیجیتال و رمزنگاری‌شده، فرصت‌های جدیدی برای ارتکاب جرائم مالی از جمله پولشویی، تأمین مالی تروریسم، و سایر فعالیت‌های غیرقانونی پدید آمده است. ویژگی‌های منحصر به فرد این ارزها مانند ناشناس بودن، غیرمتمرکز بودن و فراملیتی بودن، چالش‌های جدی را برای سیستم‌های حقوقی و نظارتی سنتی به همراه داشته‌اند. این مقاله به بررسی جامع چارچوب‌های حقوقی و تلاش‌های بین‌المللی برای مقابله با این جرائم می‌پردازد و بر نقش کلیدی اسناد بین‌المللی همچون کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی (کنوانسیون مریدا)، استانداردهای گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، و توصیه‌های گروه بیست (G20) در تنظیم‌گری و کاهش ریسک‌های مرتبط با ارزهای دیجیتال تأکید دارد.

پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی به ارزیابی دقیق این چارچوب‌ها پرداخته و نشان می‌دهد که کنوانسیون مریدا با ایجاد مبانی حقوقی برای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته و جرم‌انگاری

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

پولشویی، گروه FATF با تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های مشخص در زمینه پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم، و گروه G20 با ترویج توصیه‌های نظارتی و مدیریت ریسک‌های مرتبط با ارزهای دیجیتال، به ایجاد هماهنگی و همکاری بین‌المللی در مبارزه با این جرائم کمک کرده‌اند. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که برای مقابله مؤثر با جرائم نوظهور مرتبط با ارزهای دیجیتال، علاوه بر بهره‌گیری از چارچوب‌های موجود، نیازمند همکاری‌های فراملیتی و به‌روزرسانی مستمر قوانین و مقررات هستیم. این مقاله بر ضرورت توسعه چارچوب‌های نظارتی و قانونی در سطح جهانی، تقویت همکاری‌های بین‌المللی، و همچنین ارتقای توانایی‌های نظارتی از طریق به‌کارگیری فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها برای مقابله با جرائم ارزهای دیجیتال تأکید می‌کند.

کلیدواژه‌ها: جرائم مالی، ارزهای دیجیتال، اسناد بین‌المللی، کنوانسیون مریدا، گروه بیست (*G20*)، گروه ویژه اقدام مالی (*FATF*).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه:

در دنیای امروز که فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی نقش محوری در زندگی بشر ایفا می‌کنند، ارزهای دیجیتال و رمزنگاری شده به عنوان یکی از پدیده‌های جدید و تاثیرگذار در عرصه مالی و پرداخت‌ها مطرح شده‌اند. این ارزهای مجازی که بر پایه فناوری بلاکچین استوارند، با ویژگی‌هایی همچون عدم تمرکز، ناشناس بودن و مرزگریزی، ابعاد تازه‌ای را در تعاملات اقتصادی و مالی گشوده‌اند . علی‌رغم مزایای متعدد ارزهای دیجیتال، ماهیت فراسرزمینی و غیرمتمرکز آنها می‌تواند زمینه‌ساز سوءاستفاده‌های گسترده از جمله پولشویی، تامین مالی تروریسم و سایر جرائم اقتصادی شود. نبود مرزهای سنتی در این عرصه، مقابله با چنین جرائمی را برای نظام‌های حقوقی و قضایی ملی با دشواری‌های فراوانی مواجه ساخته است. از این رو، ضرورت تدوین چارچوب‌های حقوقی بین‌المللی و هماهنگ‌سازی تلاش کشورها در این زمینه بیش از پیش احساس می‌شود .

در این راستا، کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرائم سازمان یافته فراملی موسوم به کنوانسیون مریدا، به عنوان یکی از مهمترین اسناد حقوقی بین‌المللی در این حوزه شناخته می‌شود. این کنوانسیون ضمن ارائه تعاریف و الزامات قانونی، اصول و راهکارهایی را برای مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی از جمله پولشویی ارائه می‌دهد. در همین چارچوب، گروه ویژه اقدام مالی (FATF) نیز با تدوین استانداردها و توصیه‌هایی برای پیشگیری و مقابله با پولشویی و تامین مالی تروریسم، مکمل مناسبی برای اجرای کنوانسیون مریدا محسوب می‌شود. علاوه بر این، نهادهای بین‌المللی مانند گروه ۲۰ (G20) نیز توصیه‌هایی را در زمینه تنظیم‌گری و مدیریت ریسک‌های مربوط به حوزه رمزارزها ارائه داده‌اند.مقاله حاضر در صدد است تا با بررسی نقش و کارکرد این سه چارچوب حقوقی و بین‌المللی، راهکارها و الزامات مبارزه با جرائم ارزهای دیجیتال را مورد تحلیل قرار دهد.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱. مفهوم ارز دیجیتال و جرائم آن

ارزهای دیجیتال یا رمزنگاری شده، دارایی‌های مجازی هستند که بر پایه فناوری رمزنگاری و زنجیره بلوکی (بلاکچین) بنا شده‌اند. برخلاف پول‌های سنتی و ارزهای قانونی که توسط بانک‌های مرکزی کنترل و منتشر می‌شوند، رمزارزها فاقد پشتوانه فیزیکی بوده و به صورت کاملاً غیرمتمرکز عمل می‌کنند (Frankenfield, 2021:1). این بدان معناست که انتشار، اعتبارسنجی و پردازش تراکنش‌های مرتبط با آنها به جای یک نهاد متمرکز، توسط شبکه‌ای گسترده و توزیع شده از کاربران و رایانه‌هایی در سراسر جهان انجام می‌شود (Chohan, 2021:5-7).

یکی از مزایای اصلی رمزارزها، استفاده از رمزنگاری پیچیده و پیشرفته برای حفظ امنیت و جلوگیری از جعل است. همچنین ساختار منحصربفرد زنجیره بلوکی که پایه و اساس رمزارزها را تشکیل می‌دهد، باعث شده تا تراکنش‌های انجام شده در این شبکه‌ها غیرقابل تغییر، شفاف و دائمی باشند(Tasca, 2022 : 111-112) به عبارت دیگر، هیچ نهاد یا فردی قادر به دستکاری یا حذف رکوردهای درج شده در زنجیره بلوکی نیست.

از ویژگی‌های جذاب دیگر رمزارزها، امکان انتقال سریع و کم‌هزینه آنها در سراسر جهان است. در حالی که انتقال پول‌های سنتی از طریق کانال‌های بانکی می‌تواند پرهزینه و زمان‌بر باشد، تراکنش‌های رمزارزی می‌توانند در عرض چند دقیقه و با هزینه‌های ناچیز در هر نقطه‌ای از جهان انجام شوند(Frankenfield, 2021 : 3) ، .(این امر، استفاده از رمزارزها را برای پرداخت‌های بین‌المللی و خریدهای آنلاین بسیار جذاب کرده است.

بیت‌کوین[1] که در سال ۲۰۰۹ توسط فردی با نام مستعار ساتوشی ناکاموتو منتشر شد، نخستین و شناخته شده‌ترین رمزارز جهان است. اما امروزه حدود ۱۰ هزار رمزارز دیگر نیز وجود دارند که از فناوری مشابهی بهره می‌برند و برای اهداف گوناگونی مانند

1. Bitcoin

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سرمایه‌گذاری، انجام پرداخت‌ها و اعتبارسنجی کاربرد دارند .(Vigna, 2022 : 44) از جمله رمزارزهای معروف دیگر می‌توان به اتریوم، لایت‌کوین، ریپل، بیت‌کوین کش و تتر اشاره کرد.

گسترش سریع رمزارزها در یک دهه اخیر، ناشی از مزایا و ویژگی‌های منحصربه‌فرد آنها مانند غیرمتمرکز بودن، امنیت بالا و سرعت انتقال است. با این حال، این پدیده نوظهور با چالش‌ها و مسائل مختلفی نیز روبه‌رو است که از جمله می‌توان به فقدان تنظیم‌گری و نظارت قانونی کافی، حسابداری و مالیات‌ستانی پیچیده، کاربردهای غیرقانونی آن در پولشویی و خرید اقلام غیرمجاز، و مصرف انرژی بالا و مشکلات زیست‌محیطی ناشی از آن اشاره کرد (Chohan, 2021:16-17)این مسائل ضرورت تدوین چارچوب‌های حقوقی و نظارتی جامع را آشکار می‌سازد.

ارزهای دیجیتال دارای ویژگی بارز برگشت‌ناپذیری تراکنش‌ها هستند. این بدان معناست که پس از انجام یک تراکنش، حتی درصورت بروز خطا یا اشتباه، امکان‌بازگشت، برگرداندن یا لغو آن وجود ندارد. هیچ نهاد یا مرجع مرکزی نیز قادر به کنترل یا لغو تراکنش‌ها نیست. برای تأیید و ثبت هر تراکنش، ماینرها (افراد یا رایانه‌هایی که در فرآیند تأیید تراکنش‌ها و ایجاد بلاک‌های جدید در شبکه بلاکچین مشارکت دارند) تراکنش‌ها را در یک بلاک ثبت می‌کنند. این بلاک‌ها به صورت مستمر به زنجیره بلاک‌های قبلی اضافه می‌شوند و تاریخچه تمامی تراکنش‌ها در آنها ذخیره می‌گردد. پس از ثبت نهایی، تراکنش‌ها از لحاظ فنی غیرقابل تغییر یا حذف خواهند بود. همچنین، ارزهای دیجیتال بدون دخالت یا نظارت سازمان‌ها یا دولت‌ها فعالیت می‌کنند. این به معنای عدم وابستگی به نهادهای مالی متمرکز است و تراکنش‌ها در شبکه بلاکچین به صورت غیرمتمرکز انجام می‌شوند. نامشخص بودن هویت دقیق طرفین تراکنش نیز از دیگر ویژگی‌های ارزهای رمزنگاری شده است که می‌تواند حریم خصوصی کاربران را تضمین کند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

این ویژگی‌ها ارزهای دیجیتال را به یک سیستم امن و قابل اعتماد برای انجام تراکنش‌های مالی تبدیل کرده است. اما از آنجا که تراکنش‌ها غیرقابل بازگشت هستند، کاربران باید با دقت و احتیاط بیشتری عمل کنند تا از بروز خطاها جلوگیری شود. (ریاضی مند، ۱۳۹۷: ۶۱)

با این حال، همین ویژگی‌ها می‌توانند ارزهای دیجیتال را به بستری برای ارتکاب جرائم مالی مانند پولشویی تبدیل کنند. پولشویی فرایندی است که در آن، منشأ غیرقانونی اموال و پول‌ها پنهان می‌شود و اغلب به صورت سازمان‌یافته انجام می‌گیرد. مقابله با پولشویی همواره در دستور کار قانون‌گذاران و نهادهای مربوط به پیشگیری از جرائم مالی قرار دارد. (رهبر، ۱۳۸۲: ۴۲)

ارزهای دیجیتال به‌دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فردی مانند برگشت‌ناپذیری تراکنش‌ها و عدم افشای‌هویت طرفین‌معامله، می‌توانند بستر مناسبی برای فعالیت‌های‌پولشویی باشند. در ارزهای دیجیتال، هویت افراد درگیر در تراکنش‌ها به صورت ناشناس و نامشخص است که این امر فرصت مناسبی برای انجام فعالیت‌های غیرقانونی مانند پولشویی فراهم می‌کند. علاوه بر این، برگشت‌ناپذیری تراکنش‌های ارزهای دیجیتال نیز یکی دیگر از عواملی است که می‌تواند باعث سوءاستفاده از این فناوری برای پولشویی شود. زیرا امکان برگشت یا لغو تراکنش‌های انجام شده وجود ندارد و این موضوع، فرصت‌های بیشتری برای پنهان‌کاری و انتقال وجوه غیرقانونی فراهم می‌کند.

یکی دیگر از چالش‌های مهم در زمینه پولشویی با ارزهای دیجیتال، فقدان نظارت و مقررات‌گذاری کافی در برخی کشورهاست. نبود یک نهاد مرکزی ناظر و قوانین و مقررات مشخص، نظارت بر فعالیت‌های پولشویی در حوزه ارزهای دیجیتال را دشوار می‌سازد.

با این حال، تلاش‌های زیادی در سطح ملی و بین‌المللی برای توسعه و اجرای قوانین و مقررات جلوگیری از پولشویی در ارزهای دیجیتال صورت گرفته است. یکی از راهکارهای

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اصلی در این زمینه، توسعه و اجرای قوانین و مقررات مناسب در سطح ملی و بین‌المللی است. این قوانین و مقررات باید به گونه‌ای طراحی شوند که امکان شناسایی و پیگیری فعالیت‌های پولشویی در ارزهای دیجیتال را فراهم کنند.

همچنین، همکاری میان نهادهای قانونی، نظارتی و اجرایی در سطح ملی و بین‌المللی برای تبادل اطلاعات و هماهنگی اقدامات ضروری است. این همکاری‌ها می‌تواند به شناسایی بهتر و پیشگیری موثرتر از فعالیت‌های پولشویی در ارزهای دیجیتال کمک کند.

علاوه بر این، به‌کارگیری فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی و یادگیری ماشین می‌تواند در شناسایی و پیشگیری از فعالیت‌های پولشویی در ارزهای دیجیتال کمک شایانی کند. این فناوری‌ها قادر به تحلیل حجم عظیمی از داده‌ها و شناسایی الگوهای مشکوک هستند که می‌تواند در کشف فعالیت‌های پولشویی بسیار موثر باشد.

در نهایت، آموزش و آگاهی‌بخشی به کاربران، فعالان و سرمایه‌گذاران در حوزه ارزهای دیجیتال در خصوص خطرات پولشویی و راهکارهای پیشگیری از آن، می‌تواند نقش مهمی در مبارزه با این پدیده ایفا کند. افزایش آگاهی در این زمینه می‌تواند باعث افزایش هوشیاری و احتیاط بیشتر در معاملات ارزهای دیجیتال شود و در نتیجه، امکان سوءاستفاده از این فناوری برای فعالیت‌های غیرقانونی را کاهش دهد.

در مجموع، با وجود چالش‌های موجود در زمینه پولشویی با استفاده از ارزهای دیجیتال، راهکارهای متعددی برای مقابله با این پدیده وجود دارد که نیازمند تلاش‌های جهانی و هماهنگ در سطوح مختلف است. (بهره‌مند،عامری ثانی، ۱۳۹۸: ۵۹)

تامین مالی تروریسم به معنای جمع آوری، فراهم کردن یا انتقال وجوه با قصد استفاده آن برای انجام اعمال تروریستی یا حمایت از گروه‌های تروریستی است (Crimm& Major,2019 : 365) این جرم شامل«هرگونه رفتار که در آن فردی عمداً وجوه را جمع آوری یا فراهم می کند، با قصد استفاده از آنها برای ارتکاب یک عمل تروریستی» می‌شود

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

همچنین گزارش دفتر مبارزه با تروریسم وزارت خارجه آمریکا، تامین مالی تروریسم را «جمع آوری، ارائه یا انتقال وجوه برای حمایت از فعالیت‌های تروریستی» تعریف می‌کند. (U.S. Department of State ,2019) این جرم در سطح بین‌المللی، یک تهدید جدی محسوب می‌شود و نیازمند اقدامات قانونی و همکاری‌های فراگیر برای مقابله با آن است.

گروه‌های تروریستی می‌توانند از ویژگی‌های منحصربه‌فرد ارزهای دیجیتال مانند ناشناس بودن، سرعت بالای انتقال وجوه و عدم نظارت کافی، برای تامین مالی فعالیت‌های خود به شیوه‌های مختلفی سوءاستفاده کنند. آنها قادرند «از انونیمیت و امکان انتقال سریع پول در ارزهای دیجیتال سوءاستفاده کنند تا فعالیت‌های تروریستی خود را تامین مالی کنند (FATF,2022)بسیاری از ارزهای دیجیتال به دلیل ماهیت غیرمتمرکز خود، خارج از نظارت نهادهای مالی سنتی مانند بانک‌ها عمل می‌کنند و "عدم مقررات گذاری و نظارت کافی بر ارزهای دیجیتال، می‌تواند فرصت‌هایی برای تامین مالی تروریسم فراهم کند (Shalhoub & Qudsi, 2021 : 47) از این‌رو، اهمیت جلوگیری از سوءاستفاده گروه‌های تروریستی از ارزهای دیجیتال برای تامین مالی فعالیت‌های خود، یک ضرورت جدی در سطح بین‌المللی محسوب می‌شود که نیازمند اقدامات قانونی، همکاری‌های فراگیر و تدوین مقررات نظارتی مناسب است.

ارزهای دیجیتال علاوه بر پولشویی و تامین مالی تروریسم، می‌توانند در ارتباط با جرائم دیگری نیز مورد سوءاستفاده قرار گیرند که نیازمند توجه و کنترل‌های بین‌المللی است. از جمله این جرائم می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

گروه‌های جنایتکار می‌توانند از ارزهای دیجیتال برای انتقال پول لازم جهت قاچاق کالا یا انسان استفاده کنند. «ویژگی‌های امنیتی بالای ارزهای دیجیتال، آن‌ها را برای تراکنش‌های مرتبط با قاچاق، جذاب می‌کند» (UNODC, 2022) مجرمان می‌توانند در حوادث آدم‌ربایی و باج‌گیری، باج خواسته شده را از طریق ارزهای دیجیتال دریافت کنند

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تا ردیابی آن‌ها را دشوارتر کنند .(Europol, 2021) بازارهای زیرزمینی آنلاین اغلب از ارزهای دیجیتال برای فروش غیرقانونی کالاها و خدمات مانند مواد مخدر، اسلحه و محتوای غیراخلاقی استفاده می‌کنند .(Chainalysis, 2022) همچنین، مجرمان سایبری می‌توانند از ارزهای دیجیتال برای دریافت وجوه حاصل از جعل هویت، فیشینگ و سایر کلاهبرداری‌های آنلاین استفاده کنند.(Tiwari, 2020)

ارزهای دیجیتال به دلیل ماهیت فراملیتی و عدم وابستگی به مرزهای جغرافیایی، فرصت‌های جدیدی را برای فعالیت‌های مجرمانه فراهم می‌کنند که نیازمند همکاری بین‌المللی و ایجاد چارچوب‌های قانونی و نظارتی مشترک است. به طور مشخص:

۱ .ماهیت فراملیتی: ارزهای دیجیتال می‌توانند به راحتی در سراسر مرزهای ملی منتقل شوند، که این امر تحقیقات پلیسی و قضایی را در یک کشور دشوار می‌کند. جرائم مرتبط با ارزهای دیجیتال اغلب بعد بین‌المللی دارند و نیازمند همکاری بین‌المللی هستند.

۲ .نبود نظارت واحد: در حال حاضر، قوانین و مقررات ارزهای دیجیتال در کشورهای مختلف متفاوت است. این موضوع منجر به وجود حفره‌های قانونی و فضاهای نظارتی می‌شود که مجرمان می‌توانند از آن سوءاستفاده کنند.

۳ .نیاز به همکاری و هماهنگی: برای مقابله موثر با جرائم مرتبط با ارزهای دیجیتال، نیاز به همکاری بین‌المللی در زمینه‌های تبادل اطلاعات، هماهنگی تحقیقات، استرداد مجرمان و توقیف دارایی‌ها وجود دارد.

۴ .چارچوب‌های قانونی و نظارتی مشترک: ایجاد استانداردها و چارچوب‌های قانونی و نظارتی مشترک در سطح بین‌المللی می‌تواند به هماهنگی بهتر و پرکردن خلأهای قانونی کمک کند.

بنابراین، به دلیل ماهیت فراگیر و فراملیتی ارزهای دیجیتال، مبارزه موثر با جرائم مرتبط با آن‌ها نیازمند همکاری‌های بین‌المللی و ایجاد چارچوب‌های قانونی و نظارتی مشترک در سطح جهانی است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۲. کنوانسیون مریدا

کنوانسیون مریدا از بدایع سازمان ملل متحد است که در ۲۹ سپتامبر ۲۰۰۳ در شهر مریدای مکزیک به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید این کنوانسیون با مطرح کرد عنوان فساد در سطح بین‌الملل و ایجاد چهارچوبی ضد فساد به‌عنوان نخستین سند ضد فساد در جوامع بین‌المللی شناخته می‌شود که دارای ضمانت اجرا نیز هست .

در حقیقت این کنوانسیون مبانی اخلاق تجاری را در سندی بین‌المللی اعلام کرده و مقامات دولتی را بر رعایت اخلاق حرفه‌ای ملزم می‌کند و دربندهای این قانون به مواردی ازجمله مبارزه با فساد به‌وسیله‌ی ترغیب و تشویق کارمندان دولتی به صداقت، پیش‌بینی کدهای اخلاق در شرکت‌ها و سازمان‌ها، تنظیم راهکارهایی برای گزاش دهی کارمندان هنگام مشاهده فساد، تعیین ضمانت اجرا توسط دولت برای عدم اجرای مجموعه نظام رفتاری شده است .

همچنین در ماده ۱۲ با گسترش حیطه‌ی شمول، رعایت اصول اخلاقی درستورالعمل علیه فساد شرکت‌های خصوصی را نیز مشمول ساخته .

در سال۱۳۸۲ جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مریدا پیوست. و در سال ۱۳۸۵ در مجلس شورای اسلامی ایران کنوانسیون مبارزه با فساد تصویب شد و در سال۱۳۸۷ به تائید مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید و در انتها در فرودین ماه سال۱۳۸۸ جمهوری اسلامی ایران رسماً به عضویت کنوانسیون مریدا درآمد .

در اسفندماه سال۱۳۸۸ هیئت وزیران با تعیین وزارت دادگستری به عنوان مرجع ملی کنوانسیون، برای مقابله فساد در کشور، اجرایی کردن مفاد کنوانسیون، و ضمانت حسن اجرای تعهداتی که جمهوری اسلامی ایران با پیوستن به کنوانسیون بر عهده دارد قدمی برداشت. و در جهت اعمال هماهنگی میان دستگاه اجرایی و قضایی برای اجرای تعهداتی که کشور مسئول آن است با شکل‌گیری شورایی به نام کارگروه تخصصی مرجع ملی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

کنوانسیون مبارزه با فساد در وزارت دادگستری با شرکت نمایندگانی از سازمان‌هایی مانند سازمان بازرسی کل کشور، دیوان محاسبات، ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی، نیروی انتظامی و... اقدامات خود را تکمیل نمود. (قوامی پور سرشکه، محمودی، ۱۴۰۲: ۸۶)

کنوانسیون مریدا ضمن ارائه تعاریف جامع از جرایم سازمان یافته، خط‌مشی‌ها، اقدامات پیشگیرانه، مقررات برای همکاری بین‌المللی و استرداد مجرمین را پیش‌بینی می‌کند.

یکی از مهمترین موارد پوشش داده شده در این کنوانسیون، جرم پولشویی است که ارتباط نزدیکی با حوزه ارزهای دیجیتال دارد. بر اساس ماده ٦ کنوانسیون، تمامی کشورهای عضو موظف هستند پولشویی از طریق واسطه‌های مالی و سایر موسسات را جرم‌انگاری کنند (UNODC, 2004 : 8). همچنین ماده ۷ کنوانسیون راهکارهایی برای مبارزه با پولشویی از جمله خشکاندن منابع مالی گروه‌های جنایتکار را ارائه می‌دهد.(UNODC, 2004 :10)

با توجه به اینکه ارزهای دیجیتال به دلیل ماهیت غیرمتمرکز و ناشناس خود، می‌توانند ابزاری برای پولشویی و فعالیت‌های مالی غیرقانونی باشند، الزامات و راهکارهای کنوانسیون مریدا در این زمینه اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. کشورهای عضو این کنوانسیون باید تدابیر لازم را برای شناسایی، ردگیری و توقیف دارایی‌های حاصل از جرم اتخاذ کنند که شامل رمزارزها نیز می‌شود(FATF, 2022 : 63)

کنوانسیون مریدا به طور مستقیم به ارزهای دیجیتال نپرداخته است، زیرا این کنوانسیون در سال ۲۰۰۳ به تصویب رسید، یعنی قبل از ظهور ارزهای دیجیتال مانند بیت کوین در سال ۲۰۰۹. با این حال، اصول و الزامات کلی کنوانسیون مریدا در زمینه مبارزه با پولشویی و تبادل اطلاعات می‌تواند به کنترل پولشویی با استفاده از ارزهای دیجیتال نیز کمک کند:

۱. الزام کشورها به جرم انگاری پولشویی عواید ناشی از فعالیت‌های مجرمانه به طور کلی، می‌تواند شامل پولشویی از طریق ارزهای دیجیتال نیز بشود.

۲. تأکید بر شفافیت مالی و الزام کشورها برای شناسایی مالکان واقعی دارایی‌ها، می‌تواند به شناسایی افراد درگیر در پولشویی با ارزهای دیجیتال کمک کند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۳. همکاری بین‌المللی در تبادل اطلاعات و تحقیقات مشترک که در کنوانسیون پیش‌بینی شده، برای مقابله با پولشویی با استفاده از ارزهای دیجیتال که ماهیتی فراملیتی دارند، ضروری است.

۴. الزامات مربوط به نظارت مالی و استانداردهای حسابداری می‌تواند شامل نظارت بر تراکنش‌های ارزهای دیجیتال نیز بشود.

با این حال، به دلیل ماهیت نوظهور و ویژگی‌های منحصربه‌فرد ارزهای دیجیتال، نیاز به قوانین، مقررات و چارچوب‌های نظارتی جدید برای کنترل پولشویی با این ابزارها نیز ضروری است که می‌تواند براساس اصول کنوانسیون مریدا تدوین شود.

۳. گروه ۲۰

با آغاز دهه ۹۰ میلادی و اتمام جنگ سرد تحولات جدیدی در ساختارهای بین‌المللی شکل گرفت، که موجب رونق اقتصاد جهانی و افزایش همکاری‌های بین‌المللی شد از این تحولات می‌توان به تشکیل سازمان تجارت جهانی و همچنین پس از تشکیل گروه ۷ و ۸ که شامل همین تعداد کشورهای برتر صنعتی می‌شدند گروهی تحت عنوان G20 که دارای ۸۰ درصد ثروت جهان بودند اشاره کرد درواقع نشست مشترک اقتصادهای برتر جهان از اواخر دهه ۹۰ میلادی به شکل گروه ۲۰ تکامل یافت .

سعی و هدف این نهاد و فعالیت آن در راستای هدایت روندهای تأثیرگذار بر مناسبات اقتصادی جهان است. گروه ۲۰ مقامات اقتصادی و سران کشورهای صنعتی را در نشستهای سالیانه که در کشورهای عضو برگزار می‌گردد گرد هم می‌آورد تا تحت این عنوان به‌اتفاق نظری راجع به موضوعات مهم اقتصاد جهانی و بازار پول و سرمایه برسند .

از محورهای اعلام‌شده در دستور کارگروه ۲۰ می‌توان به‌طور خلاصه به مواردی همچون :

۱.به‌روزرسانی مؤسسات بین‌المللی برای انعکاس واقعیت‌های اقتصاد جهانی

۲.ایجاد یک نظام باز اقتصادی درجهان

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۳.ایجاد چهارچوبی برای رشد پایدار و متوازن سرمایه

۴.تحکیم سیستم تنظیم مالی بین‌المللی

نخستین نشست گروه بیست در واشنگتن در سال۲۰۰۸ تشکیل شد و در پی تشدید دامنه بحران مالی بین‌المللی و حساسیت شرایط اقتصاد جهانی سالانه حداقل یک نشست در سطح سران برگزار می‌شود. لازم به ذکراست علاوه بر اعضای گروه ۲۰ که شامل«آمریکا، انگلیس، فرانسه، آلمان، کانادا، استرالیا، ایتالیا، ژاپن، چین، هند، آرژانتین، برزیل، مکزیک، اندونزی، روسیه، عربستان، آفریقای جنوبی، کره جنوبی، ترکیه و اتحادیه اروپا»نمایندگان سازمان‌های مهم بین‌المللی مانند صندوق بین‌المللی پول، سازمان ملل و بانک جهانی و برخی کشورهای غیر عضو که توسط کشور میزبان نشست دعوت می‌شوند در نشست‌های سالانه ی سران حضور دارند .

گروه ۲۰ فاقد کارمند و دبیرخانه است و هرسال یکی از اعضا به ریاست آن انتخاب می‌شود و میزبانی دبیرخانه موقت و برگزاری نشست را بر عهده می‌گیرد. (موسوی، داوری، ۱۳۹۰، ۵۲۴-۵۲۳) .

اعضای گروه ۲۰ با در اختیار داشتن بیشتر از ۸۰ درصد تولید ناخالص اسمی جهان و ۸۰ درصد تجارت جهانی و همچنین حدود دوسوم جمعیت جهان تأثیر قابل‌توجهی برجهت‌گیری‌های اقتصادی دنیا دارد .

به اعتقاد برخی در حوزه‌ی اقتصاد و سیاست، این گروه قابلیت تبدیل‌شدن به مهم‌ترین نهاد بین‌المللی را دارد .

ایران علی‌رغم وجود ظرفیت‌های عظیم اقتصادی و سرمایه انسانی و به دلیل ملاحظات سیاسی همانند برخی دیگر از کشورهای با ظرفیت اقتصاد جهان از حضور و شرکت مستقیم در این گروه جامانده است .

مقامات گروه ۲۰ بعد از پیدایش ارزهای دیجیتال در نشست‌های سالیانه خود نظرات خود

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

در این راستا را اعلام کرده و همواره موجب ایجاد موجی در نرخ این بازار می‌شوند .

در گزارش رسمی شورای ثبات مالی گروه ۲۰ این‌چنین آمده است: ارزیابی اولیه شورای ثبات مالی این است که ارزهای رمز پایه در این زمان خطراتی برای ثبات مالی جهان ندارند، بااین‌وجود این بازار همچنان به‌سرعت در حال رشد و تکامل است و این ارزیابی اولیه با توجه بااینکه ابزارهای رمز پایه به شکل قابل‌توجهی مورداستفاده قرار می‌گیرند یا با هسته‌ی سیستم مالی تنظیم‌شده ارتباط برقرار می‌کنند، ممکن است تغیر کند .

گروه ۲۰ قوانین سخت‌گیرانه‌ای را در رابطه با رمز ارزها مقرر کرده است که کشورهایی مانند آمریکا و ژاپن به دلیل تقاضای بالای کاربران و پیشرو بودن آنان در این بستر بیشتر تن به اعمال این مقررات می‌دهند .مقامات گروه ۲۰ اعلام کرده‌اند که زمینه‌های قانونی برای پذیرش پرداخته‌ای دیجیتال را ایجاد خواهند کرد .

پیش‌بینی‌ها حاکی از این است که قبل از نشست بعدی گروه ۲۰ در سال جاری این نهاد قوانین و مقررات ناظر بر ارزهای دیجیتال را ارائه دهد. (موسوی و داوری، ۱۳۹۰، ۵۲۷)

گروه ۲۰ (G20) که شامل ۱۹ کشور و اتحادیه اروپا است، در سال‌های اخیر تلاش‌هایی را برای مقابله با جرائم مالی از طریق ارزهای دیجیتال انجام داده است. برخی از اقدامات این گروه عبارتند از:

۱. تدوین اصول راهنمای سیاست‌گذاری برای ارزهای دیجیتال: در اجلاس سران گروه ۲۰ در سال ۲۰۲۲ در اندونزی، اصول راهنمایی برای سیاست‌گذاری در زمینه ارزهای دیجیتال تدوین شد. این اصول شامل تقویت همکاری و هماهنگی بین‌المللی در نظارت و اجرای قانون، مبارزه با جرائم مالی و افزایش شفافیت است.(G20,2022)

۲. همکاری با گروه ویژه اقدام مالی (FATF) : گروه ۲۰ از اقدامات FATF برای مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم از طریق ارزهای دیجیتال حمایت کرده است FATF .در سال ۲۰۱۹ راهنمایی‌هایی را برای نظارت بر ارزهای دیجیتال و مقابله با جرائم مالی مرتبط منتشر کرد (FATF,2019).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۳. تشکیل کارگروه ارزهای دیجیتال: در سال ۲۰۲۰، گروه ۲۰ کارگروهی را برای بررسی چالش‌های ارزهای دیجیتال و ارائه راهکارهای سیاستی تشکیل داد. این کارگروه بر موضوعاتی مانند مقررات‌گذاری، نظارت و مبارزه با جرائم مالی تمرکز دارد

۴. انتشار گزارش‌های مرتبط: گروه ۲۰ گزارش‌هایی را در زمینه چالش‌های ارزهای دیجیتال، از جمله جرائم مالی مرتبط، منتشر کرده است. از جمله می‌توان به گزارش «مسائل سیاست‌گذاری مرتبط با ارزهای دیجیتال» در سال ۲۰۲۲ اشاره کرد. (G20,2022) گروه ۲۰ تلاش می‌کند با همکاری سازمان‌های بین‌المللی و تدوین اصول راهنما، چارچوب‌های نظارتی و تبادل اطلاعات، از جرائم مالی مرتبط با ارزهای دیجیتال جلوگیری کند.

۴. کارگروه ویژه اقدام مالی

امروز فناوری با سرعت قابل‌توجهی در حال رشد و پیشرفت است همچنین مجرمان در سطح خرد یا کلان و چه در سطح داخلی و بین‌المللی و علی‌الخصوص گروه‌های تروریستی و تبهکاری هم به این درک رسیده‌اند که با توجه به‌ضرورت برای پیشبرد اهداف خود باید خود را با پیشرفت فناوری همگام کنند تا روش‌های مجرمانه خویش را در بسترهای تکنولوژی جدید فاقد ارزش نسازند .

با ظهور ارزهای مجازی به‌خصوص ارزی به نام بیت کوین که نشان‌دهنده‌ی فناوری جدیدی به دنیا بود مجرمان این امکان را پیدا کردند تا در چنین بستری که تائید هویت دارنده ارز در اصل قرارداد ناشناختگی این بستر، ناشناس است تراکنش‌های مالی فراوانی انجام داده و به‌راحتی به ارتکاب پولشویی و جرائم دیگر در بستر وب عمیق و وب تاریک بپردازند .

بی‌قاعدگی و عدم توافق بر سر مقررات یکسان برای مقابله با این مسئله از دیگر دلایل به وجود آمدن یکی از ابزارهای اصلی تأمین مالی جرائم سازمان‌یافته‌ی فراملی و تروریسم است. این موضوع علاوه بر دولت‌ها توجه نهادها و سازمان‌های بین‌المللی ازجمله سازمان

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

ملل و کارگروه ویژه اقدام مالی را به خود جلب کرده است. (کدخدایی و نوروزپور، ۱۳۹۹، ۸-۹)

گروه ویژه اقدام مالی ارز مجازی را این‌گونه تعریف نموده که: «ارز مجازی جلوه‌ی دیجیتالی یک ارزش است که توسط بانک مرکزی یا مقام صلاحیت‌دار صادر و تضمین نشده، الزاماً به ارز قانونی شناخته‌شده وابسته نبوده و واجد وضعیت حقوقی ارز یا پول نیست. اما به‌عنوان واسطه مبادله که قابلیت انتقال، ذخیره و تجارت در فضای الکترونیکی را دارد، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی پذیرفته‌شده باشد.

ارز دیجیتال دربستری غیرمتمرکز و با ساختاری گمنام فعالیت می‌کند ارزش آن وابسته به عرضه و تقاضای کاربران است نه یک امر تعیینی توسط دولت‌ها یا سازمان‌های خاص. (کدخدایی، نوروزپور، ۱۳۹۹، ۱۳)

گروه ویژه اقدام مالی یک سازمان بین دولتی می‌باشد یعنی مشتق شده از چند سازمان بین‌المللی و چند کشور مستقل با بهره‌گیری از قوانین عمومی بین‌الملل .

وظیفه این نهاد بین‌المللی، بررسی وضعیت قوانین مبارزه با پول‌شویی در بازارهای مختلف مالی در سطح جهانی است که توسط کشورهای گروه هفت‌در سال ۱۹۸۹ شروع به فعالیت نمود البته در ادامه راه و به‌خصوص پس از حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر امریکا در سال ۲۰۰۱، حیطه‌ی وظایف این نهاد بزرگ‌تر و شامل نظارت و بررسی نظارت بازار هدف برای سرمایه‌گذاری فعالان مرتبط با اهداف تروریستی گشت و هدف این نهاد از بررسی چنین بازاری در جهت هرچه کمتر نمودن توان بهره‌برداری سودجویان است که با نظارت گروه ویژه اقدام مالی فعالیت آنان کاهش پیدا می‌کند. (فولادی، ۱۳۹۹، ۸۷-۸۸)

همچنین در سال ۲۰۰۸ با رشد تنش‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران یک مأموریت دیگر هم در راستای ممانعت از تأمین مالی اشاعه‌ی سلاح‌های کشتارجمعی به وظایف این نهاد اضافه گردید. (بایزیدی، ۱۴۰۰، ۳۶۶)

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

به‌طورکلی گروه ویژه اقدام مالی تمرکز فعالیت خود را بر روی مسئله‌ی شفافیت گردش‌های مالی در سرتاسر جهان گذاشته است. گروه ویژه اقدام مالی دارای اعضایی ازجمله بیش از ۳۰ کشور دو نهاد اتحادیه اروپا و شورای همکاری خلیج‌فارس و عضو ناظر می‌باشد همچنین گروه‌ها و نهادهایی مانند سازمان ملل، صندوق بین‌المللی پول و غیره در این سازمان دارای نماینده ناظر می‌باشند به‌طورکلی با توجه به حاکمیت اعضای گروه ویژه اقدام مالی این گروه شامل ۳۷ حوزه‌قضایی در سرتاسر جهان است. (فولادی، ۱۳۹۷، ۸۹) عضویت ایران گروه ویژه اقدام مالی دارای نتایج مختلفی می‌باشد که به‌طورکلی می‌توان آن را به دودسته‌ی مثبت و منفی تقسیم کرد نتایج مثبت عضویت عبارت است از :

۱.رفع تحریم و خروج از لیست سیاه .

۲.جذب سرمایه‌گذاری خارجی .

۳.آسان شدن روابط تجاری و معاملات تجار با خارج از کشور .

۴.افزایش شفافیت مالی و جلوگیری از انزوای اقتصادی .

و همچنین نتایج منفی عضویت عبارت است از :

۱.وجود ابهام در حوزه اجرا به دلیل دشواری اجرای قوانین گروه ویژه اقدام مالی در سطح بین‌المللی .

۲.تناقض با قانون اساسی و قاعده‌ی نفی سبیل که بیانگر حرمت تسلط سایرین بر مسلمانان است .

۳.امکان برخوردهای گزینشی به دلیل فشار اقتصادی و سیاسی. (فولادی، ۱۳۹۷، ۹۰-۹۱).

گروه ویژه اقدام مالی طی سال‌های ۲۰۱۴ تاکنون پس از وقوع حوادثی در سطح جهان به دلیل بستر غیرمتمرکز ارزهای دیجیتال که باعث رشد جرائمی در وب تاریک به‌عنوان‌مثال فروش اسلحه غیرمجاز و سفارش آدمکشی و فروش اعضای بدن و تأمین مالی برای گروه

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

داعش در سال ۲۰۱۸، تقویت گروه‌های قاچاقچی مواد مخدر و غیره همگی با بهره‌گیری از ارزهای دیجیتالی همچون بیت کوین باارزش مالی بالا در این بستر اقدام به ارائه گزارش و اقدامات به‌طورکلی تحت دو عنوان ابتدایی و اقدام جدی‌تر نمود در این گزارش‌ها به‌طور خاص ارزهای دیجیتال را مدنظر قرار داده و تعاریفی نظیر«دسترسی جهانی به ارزهای مجازی موجب شده این ارزها در دنیای دیجیتال و خارج از اعمال‌نظر دولتی خاص به حیات خویش ادامه دهند» را به جامعه جهانی هشدار داد و در ادامه‌ی این گزارش‌ها ارزهای دیجیتال را«به‌صورت ویژه آسیب‌رسان» معرفی نمود.

در سال۲۰۱۵ گزارشی مبسوط تحت عنوان«راهنمایی برای رویکرد مبتنی بر ریسک ارزهای مجازی» ارائه گشت. این گزارش یک روش عملی برای کشورها در جهت مدیریت و مقابله با استفاده از ارز مجازی و تأمین مالی تروریسم و پولشویی تبدیل گردید.

در طول سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ گروه ویژه اقدام مالی به‌طور پیوسته و مستمر توصیه و دستورالعمل‌هایی صادر کرده است همچنین در جهت نوآوری فناوری برای مقابله با تهدیدها، ابزارهای تشویقی قرار داده است و در همین راستا به سمت بازنگری در مقررات خود درباره‌ی ارزهای دیجیتال قدم برمی‌دارد. (کدخدایی، نوروزپور، ۱۳۹۹، ۲۱-۲۴)

از اقدامات گروه ویژه اقدام مالی از ابتدای تصویب گروه در سال۱۹۸۹ تاکنون به‌صورت کلی می‌توان موارد ذیل را نام برد:

۱.تصویب و اصلاح توصیه‌ها

۲.آغاز اقدامات تقابلی علیه ترکیه و اتریش

۳.نظارت فرا نهادی و انتشار لیست سیاه

۴.تصویب کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تأمین مالی تروریسم

۵.تصویب کنوانسیون پالرمو

۶.تصویب قطعنامه ۱۶۱۷ شورای امنیت سازمان ملل

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

با ظهور ارزهای دیجیتال و رشد سریع استفاده از آنها، نگرانی‌های جدی در خصوص سوءاستفاده از این ابزارهای نوین در جرائم مالی مانند پولشویی و تأمین مالی تروریسم به وجود آمده است. ویژگی‌های منحصربه‌فرد ارزهای دیجیتال از جمله غیرمتمرکز بودن، عدم وابستگی به نهادهای مرکزی و امکان انجام تراکنش‌های نسبتاً ناشناس، آنها را به ابزاری جذاب برای گروه‌های مجرمانه و تروریستی تبدیل کرده است.

با درک این تهدیدات، سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای ناظر بر جریان‌های مالی، تلاش‌های گسترده‌ای را برای کنترل و نظارت بر فعالیت‌های مرتبط با ارزهای دیجیتال آغاز کرده‌اند. یکی از مهمترین این نهادها، گروه ویژه اقدام مالی (FATF) است که استانداردها و توصیه‌هایی را برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم تدوین می‌کند.

در همین راستا، FATF در سال ۲۰۲۲ توصیه‌های جدیدی را برای مقابله با ریسک‌های مرتبط با دارایی‌های مجازی (ارزهای دیجیتال) و ارائه‌دهندگان خدمات مربوطه منتشر کرد. این توصیه‌ها بر افزایش شفافیت، نظارت و همکاری بین‌المللی در این حوزه تأکید دارند. در ادامه، به توضیح جزئیات این توصیه‌های مهم می‌پردازیم

۱. ریسک‌های جرم پولشویی و تأمین مالی تروریسم مرتبط با دارایی‌های مجازی باید شناسایی، ارزیابی و مدیریت شوند (توصیه ۱۵):

این توصیه کشورها را ملزم می‌کند تا نسبت به شناسایی و ارزیابی ریسک‌های ناشی از استفاده از دارایی‌های مجازی در فعالیت‌های پولشویی، تأمین مالی تروریسم و جرائم مالی اقدام کنند. همچنین باید برنامه‌ها و اقدامات لازم را برای مدیریت و کاهش این ریسک‌ها به اجرا بگذارند.

۲. مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم برای ارائه دهندگان خدمات دارایی‌های مجازی (توصیه ۱۵):

طبق این توصیه، کشورها باید قوانین و مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تروریسم را برای شرکت‌ها و موسساتی که خدمات مرتبط با دارایی‌های مجازی (مانند صرافی‌های ارز دیجیتال) ارائه می‌دهند، به اجرا بگذارند. این شامل الزامات احراز هویت مشتری، نگهداری سوابق و گزارش دهی معاملات مشکوک است.

۳. الزامات شناسایی مشتری و نگهداری سوابق برای ارائه دهندگان خدمات دارایی‌های مجازی (توصیه‌های ۱۰ و ۱۱):

طبق این توصیه ها، ارائه دهندگان خدمات دارایی‌های مجازی باید تحت الزامات «شناسایی مشتری» (KYC) و نگهداری سوابق معاملات قرار گیرند. این امر به افزایش شفافیت و قابلیت ردیابی فعالیت‌های مرتبط با ارزهای دیجیتال کمک می‌کند.

۴. ردیابی و گزارش دهی تراکنش‌های مرتبط با دارایی‌های مجازی (توصیه ۱۶):

کشورها باید الزامات لازم را برای ردیابی تراکنش‌های مرتبط با دارایی‌های مجازی و گزارش دهی معاملات مشکوک در این حوزه وضع کنند. این امر به مقامات امکان می‌دهد تا فعالیت‌های مجرمانه احتمالی را شناسایی و پیگیری کنند.

۵. همکاری بین‌المللی و تبادل اطلاعات (توصیه‌های ۳۷ تا ۴۰):

این توصیه‌ها بر لزوم همکاری بین‌المللی و تبادل اطلاعات میان کشورها و نهادهای ذی‌ربط در زمینه نظارت بر دارایی‌های مجازی و ارائه دهندگان خدمات مربوطه تأکید دارد. این امر به دلیل ماهیت فراملیتی ارزهای دیجیتال و جرائم مرتبط با آن ضروری است.

هدف اصلی این توصیه‌های جدید FATF، افزایش شفافیت، نظارت و کنترل بر فعالیت‌های مرتبط با ارزهای دیجیتال و جلوگیری از سوءاستفاده از این ابزارها در جرائم مالی مانند پولشویی و تأمین مالی تروریسم است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

نتیجه‌گیری

این پژوهش به بررسی تأثیر ظهور ارزهای دیجیتال بر حوزه مبارزه با جرائم مالی و نقش چارچوب‌های حقوقی بین‌المللی در مواجهه با این چالش‌ها پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ویژگی‌های منحصربه‌فرد ارزهای دیجیتال، از جمله ماهیت غیرمتمرکز، گمنامی نسبی و استقلال از نهادهای مرکزی، چالش‌های جدی را برای نظام‌های حقوقی و نظارتی سنتی ایجاد کرده است.

تحلیل عمیق سه چارچوب اصلی بین‌المللی - کنوانسیون مریدا، استانداردهای FATF و توصیه‌های گروه - G20 نشان می‌دهد که این ابزارها، علی‌رغم ایجاد پایه‌ای برای مبارزه با جرائم مالی در حوزه ارزهای دیجیتال، نیازمند به‌روزرسانی و تطبیق با ماهیت پویای این فناوری هستند. کنوانسیون مریدا با ارائه چارچوبی برای همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی، زمینه را برای گسترش این همکاری‌ها به حوزه ارزهای دیجیتال فراهم می‌کند. استانداردهایFATF ، با تمرکز بر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، راهنمایی‌های ارزشمندی برای تنظیم‌گری در این حوزه ارائه می‌دهند. توصیه‌های گروه G20 نیز با تأکید بر اهمیت نوآوری مالی و همزمان، مدیریت ریسک‌های مرتبط، چشم‌اندازی متوازن را ترسیم می‌کنند.

با این حال، ماهیت فراملیتی و سرعت تحول ارزهای دیجیتال، ضرورت همکاری و هماهنگی گسترده‌تر بین‌المللی را بیش از پیش آشکار می‌سازد. این پژوهش نشان می‌دهد که موفقیت در مبارزه با جرائم مالی مرتبط با ارزهای دیجیتال، مستلزم رویکردی جامع و چندوجهی است که فراتر از مرزهای ملی عمل کند.

بر اساس این یافته‌ها، پیشنهادهای زیر برای بهبود اثربخشی مبارزه با جرائم مرتبط با ارزهای دیجیتال ارائه می‌شود:

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱. تدوین و اجرای چارچوب‌های قانونی و نظارتی یکپارچه در سطح بین‌المللی: این امر مستلزم همکاری نزدیک میان کشورها و سازمان‌های بین‌المللی برای ایجاد استانداردهای مشترک و قابل اجرا در سراسر جهان است. این چارچوب‌ها باید به گونه‌ای طراحی شوند که انعطاف‌پذیری لازم برای انطباق با تحولات سریع فناوری را داشته باشند.

۲. ایجاد نهادهای تخصصی مشترک بین‌المللی: این نهادها می‌توانند به عنوان مرکزی برای هماهنگی اقدامات، تبادل اطلاعات و انجام عملیات مشترک در مقیاس جهانی عمل کنند. همچنین، این نهادها می‌توانند به عنوان مرجعی برای به‌روزرسانی مداوم استراتژی‌های مبارزه با جرائم مالی در حوزه ارزهای دیجیتال عمل کنند.

۳. توسعه و اجرای برنامه‌های آموزشی جامع: این برنامه‌ها باید با هدف ارتقای دانش و مهارت‌های نیروهای انتظامی، قضایی و نظارتی در زمینه فناوری‌های نوین مالی و روش‌های پیشرفته مبارزه با جرائم مالی طراحی شوند. آموزش‌های بین‌المللی و تبادل تجربیات می‌تواند به افزایش کارایی این برنامه‌ها کمک کند.

۴. تقویت همکاری‌های بین‌بخشی: ایجاد پلتفرم‌هایی برای همکاری، میان بخش‌های دولتی، خصوصی و دانشگاهی می‌تواند به تولید دانش، نوآوری در روش‌های نظارتی و توسعه راهکارهای فناورانه برای مقابله با جرائم مالی منجر شود. این همکاری‌ها باید در سطح ملی و بین‌المللی گسترش یابند.

۵. توسعه سیستم‌های نظارتی هوشمند: با استفاده از فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی و یادگیری ماشینی، می‌توان سیستم‌های نظارتی ایجاد کرد که قادر به شناسایی الگوهای مشکوک در تراکنش‌های ارزهای دیجیتال باشند. این سیستم‌ها باید قابلیت به‌روزرسانی مداوم برای مقابله با روش‌های جدید جرائم مالی را داشته باشند.

۶. ایجاد توازن میان نوآوری و امنیت: سیاست‌گذاران باید رویکردی متعادل اتخاذ کنند که ضمن تشویق نوآوری در حوزه فناوری‌های مالی، امنیت و ثبات سیستم مالی را نیز

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تضمین کند. این امر مستلزم گفتگوی مستمر میان قانون‌گذاران، نهادهای نظارتی و فعالان صنعت ارزهای دیجیتال است.

در نهایت، این پژوهش تأکید می‌کند که موفقیت در مبارزه با جرائم مالی مرتبط با ارزهای دیجیتال، مستلزم اتخاذ رویکردی جامع، هماهنگ و انعطاف‌پذیر در سطح جهانی است. این رویکرد باید به طور مداوم با توجه به تحولات فناوری و روش‌های جدید جرائم مالی به‌روزرسانی شود.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی به بررسی تطبیقی اثربخشی این رویکردها در کشورهای مختلف، ارزیابی چالش‌های اجرایی آنها و همچنین تحلیل تأثیر فناوری‌های نوظهور مانند اینترنت اشیا و بلاکچین بر آینده مبارزه با جرائم مالی بپردازند. همچنین، مطالعه در مورد چگونگی ایجاد توازن میان حفظ حریم خصوصی کاربران ارزهای دیجیتال و نیازهای نظارتی برای مبارزه با جرائم مالی، می‌تواند زمینه‌ساز توسعه راهکارهای نوآورانه در این حوزه باشد

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

منابع و مآخذ

الف- منابع فارسی

بایزیدی، رحیم، (۱۴۰۰)، گروه ویژه اقدام مالی در اقتصاد جهانی و سیاست بین‌الملل-تحلیل الگوی رفتاری گروه ویژه در قبال ایران، فصلنامه ی سازمان‌های بین‌المللی، سال۴، شماره۳، ۳۶۳-۳۹۶.

بهره مند، حمید، عامری ثانی، امیرکیا، (۱۳۹۸)، چالش‌ها و راه کارهای جرم یابی پولشویی از طریق ارزهای رمزنگاری شده، فصلنامه کاراگاه، دوره۱۲، شماره٤٦، ۵۵-۷۳.

رهبر، فرهاد، (۱۳۸۲) پولشویی و آثار و پیامدهای آن، مجله تحقیقات اقتصادی، دوره ۳۸، شماره ۳، ۳۳-۵۵

ریاضی مند، مهران، (۱۳۹۷)، بررسی ابعاد حقوقی ارزهای دیجیتال، انتشارات برتر اندیشان، تهران.

فولادی، مسعود، (۱۳۹۷)، بررسی گروه ویژه اقدام مالیFATF-پیامدهای عضویت ایران، مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، دوره ۱، شماره ۳، ۸۷-۹۲

قوامی پور سرشکه، محدثه، محمودی، امیررضا(۱۴۰۲)، تاثیر اسناد بین المللی بر کنترل جرائم کسب و کار ایران با رویکردی بر ارزهای دیجیتال، انتشارات جهان سیاست، تهران

کدخدایی، عباسعلی، نوروز پور، حسام، (۱۳۹۹)، چالش ارزهای مجازی در مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم با تاکید بر اقدامات و توصیه‌های کارگروه ویژه اقدام مالیFATF، مجله حقوق بین‌المللی، شماره ۶۲، ۲۸-۷

موسوی، سیدعلی محمد، داوری، حسین، (۱۳۹۰)، نقش و جایگاه گروه ۲۰ در اقتصاد جهانی، فصلنامه سیاست خارجی، دوره۲۵، شماره۲، ۵۱۷-۵۳۸.

ب- منابع خارجی

Chainalysis (2022). The 2022 Crypto Crime Report.

Chohan, U. W. (2021). Cryptocurrency: A Theoretical Perspective. SSRN Electronic Journal.

Crimm, N. J., & Majoor, B. (2019). Financing of terrorism and emerging challenges. International & Comparative Law Quarterly, 68(2), 360-371

Europol (2021). Cryptocurrencies: Tracing the path in a crypto world.

FATF (2019). Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers.

FATF (2022). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

of Terrorism & Proliferation: The FATF Recommendations.

FATF (2022). Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers Available at:https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/

FATF (2022). Money Laundering and Terrorist Financing Threat from Digital Currencies and Crypto Assets.

Frankenfield,J(2021,).Cryptocurrency,Investopedia.https://www.investopedia.com/terms/c/cryptocurrency.asp

FrankenfieldJ.(2022,).Decentralized.\Investopedia.https://www.investopedia.com/terms/d/decentralized.asp

G20 (2022). Synthesis of the G20 Policy Principles on Crypto-Assets

G20 (2020). G20 Finance Ministers and Central Bank Governors Meeting Communiqué

G20 (2022). G20 Policy Principles on Crypto-Assets

Shalhoub, Z., & Al-Qudsi, S. (2021). The role of anti-money laundering regulations in combating terrorist financing. International Journal of Financial Crime, 1(1), 45-67.

Tasca, P. (2022). Digital Transformation and the Rise of Cryptocurrencies. In G. de Arcangelis & G. Ferri (Eds.), Technological and Economic Impact of Digital Transformation (pp. 101-128). Springer International

Tiwari et al. (2020). Cyber Crimes and cryptocurrency. Journal of Cyber Security Technology, 4(2), 69-77.

United Nations (1999). International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism.

UNODC (2004). United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto

UNODC (2022). The role of cryptocurrencies in human trafficking and migrant smuggling.

UNODC (2023). United Nations Convention against Transnational Organized Crime.

U.S. Department of State (2019). Terrorist Financing Report.

Vigna, P. (2022). A Guide to Crypto's Industrial Revolution. The Wall Street Journal.

Archive of SID.ir